

VIKIPEEDIA
Vaba entsüklopeedia

- Esileht
- Üldine arutelu
- Sündmused maailmas
- Viimased muudatused
- Juhuslik lehekülj
- Juhend
- Annetused
- Kontakt

- Trüki või ekspordi
- Loo raamat
- Laadi alla PDF-failina
- Prinditav versioon

- Tööriistad
- Lingid siia
- Seotud muudatused
- Erileheküljed
- Püsilink
- Lehekülje andmed
- Andmeüksus
- Tsiteeri seda artiklit

Keeled ⚙️ Lisa lingid

Artikkel Arutelu

Vaata Muuda Muuda lähteteksti Näita ajalugu

Otsi

Naiskodukaitsja

Naiskodukaitsja ehk kodu kaitsev naine (*Domus feminum defensor*) on eestimaalaste sugukonda, Kaitseliidu perekonda kuuluv naise liik. Naiskodukaitsja on vapraim Eestis elav ja vägevaim Euroopa mandriosas elav naise liik. Laia levila tõttu eristatakse mitmeid naiskodukaitse alamliike, mis erinevad näiteks kasvu, kolju kuju, karvkatte värvuse ja mitme muu morfoloogilise tunnuse poolest.

Tuntumad alamliigid on:

Formeerija (*Domus fabricabis*)

Toitlustaja (*Domus cibus*)

Esmaabistaja (*Domus primo auxilium*)

Side- ja staaplane (*Domus communicatio*)

Kultuurlane (*Domus cultura*)

Noorte juhtija (*Domus adulescens*)

PR-naised (*Domus venalicium*)

Mõnede puhul pole kindel, kas on tegemist alamliigiga või mitte, näiteks evakueerijad (*Stuppa salsissimus*) ja medevakueerijad (*Medicine stuppa salsissimus*).

On täheldatud ja kirjeldatud ka väljasurnud alamliike - sanitaarlane ja majanduslane.

Levik ja arv

Naiskodukaitsja on levinud kõikjal Eestis. 01.01.2016 seisuga hinnati naiskodukaitsjate arvuks vähemalt 2339 isendit. Naiskodukaitsjate arvukus tõuseb tänu headele elamis- ja kasvutingimustele jõudsalt.

Naiskodukaitsjate arvu Eestis on aastati hinnatud järgmiselt:

Aasta	1927	1929	1933	1940	2010	2014	2015
Arvukus	3000	8000	11146	15798	1610	2171	2339

Liigi arvukus oli väga madal aastatel 1941-1991. Väljasuremine peatus 1991 aastal ja pärast seda on naiskodukaitsjate arvukus pidevalt tõusnud. Geneetiliste uuringute tulemusena on leitud, et Eesti naiskodukaitsjad on eraldiseisvad Soomes ja Rootsis elavatest Lottadest.

Välimus

Naiskodukaitsja on keskmiselt 150–180 cm pikk ja kaalub keskmiselt 50–100 kg. Iseloomulikud välistunnused on enamasti keskmise pikkusega tihe karvkate peapiirkonnas, ilusad sümmeetrilised silmad ja kaunis säärejooks. Viimastel aastakümnetel esineb üha rohkem isendeid erksavärvilise karvkatte ja küünistega. Muutused on tingitud eelkõige vajadusest tihenevas konkurentsivõimelisem silma paista.

Naiskodukaitsjal on terav haistmine ning kuulmine. Nad näevad paremini kui teised Kaitseliidu perekonna liigid, keskmisel isendil on silmad ka kuklas. Naiskodukaitsja on peamiselt (t)ööloom, tema tegutsemisrütm võib varieeruda sõltuvalt elupaigast ja aastaajast.

Naiskodukaitse

Moto	"Minu kohus!"
Asutatud	2. september 1927, taasasutati 20. september 1991
Juhtkond	Naiskodukaitse keskuhatuse esinaine Airi Tooming
Peaorgan	Kaitseliit
Allorganisatsioon	<ul style="list-style-type: none"> Naiskodukaitse Alutaguse ringkond Jõgeva ringkond Harju ringkond Lääne ringkond Järva ringkond Põlva ringkond Rapla ringkond Pärnumaa ringkond Saaremaa ringkond Sakala ringkond Tallinna ringkond Tartu ringkond Valga ringkond Viru ringkond Võru ringkond
Veebileht	Koduleht

Elupaik

Elupaigana väldib naiskodukaitsja lausmetsa ja eelistab tiheasustus alasid, kuna sealsed küttimeise ja paarilise leidmise tingimused on paremad. Vajadusel kohandub ta kiiresti ja elutseb ka paksus metsas, võsastikes ja rabades. Leidub isendeid, kes sellist eluviisi peamiselt eelistavadki.

Toitumine

Hammasliku ehituse järgi on naiskodukaitsja kõigesööja ja valdava osa toidust moodustavad erinevad endavalmistatud hõrgutised - supid, pajaroad, praed ja magustoidud.

Naiskodukaitsja eelistatud maiuspalad on kiluvõileivad ning hapukapsad, kuid vajadusel ajab läbi ka kehvemate roogadega - kuivikud, tehisleib ja konservid. Ta võib korraga ära süüa mitu kilogrammi liha, aga võib ka kümnekond päeva järjest nälgida.

Pesa ja järglased

Tavaliselt on pesakonnas 1–3 tillukest järeltulijat, kuid nende arv võib ulatuda ka üle kümne. Naiskodukaitsja on pigem monogaamne loom, paarid püsivad üldjuhul kogu elu. Tihti valib Naiskodukaitsja paariliseks mõne teise Kaitseliidu pere isendi.

Naiskodukaitsja on pigem karjaloom ning järglaste õpetamiseks on moodustatud omaette rühmad, mis jagunevad soo alusel. Emased isendid koonduvad kodutütarde ja isased noorkotkaste rühmadesse. Naiskodukaitsjate pesad varieeruvad väikestest urgudest suurte ja võimsate ehitisteni. Olenemata suuruselt on see alati puhas ja turvaline.

Hierarhia

Võimuredel mängib naiskodukaitsjate juures tähtsat rolli. Juhtimise hierarhia tundub vaatlejale esmapilgul keeruline ja raskesti mõistetav. Kord aastas, üldiselt jaanuaris-veebuaris koonduvad karjaliikmed kokku, et valida uusi juhte. Igal karjaliikmel on soovi korral võimalik asuda liidripositsioonile. Valituks osutuvad üldjuhul need, kelle suhtlemisoskused ja eneseväljendus on parimad. On täheldatud, et vahest osutub valituks see isend, kes suudab kõige valjemalt häälitseta.

Kord aastas, enamasti juunikuus, on täheldatud ka harukordset koondumist ühtsesse rivisse. Kogu Kaitseliidu pere saab kokku kindlas piirkonnas ja rivistab end üles karjaliigi alusel. Siiani pole teaduslikult suudetud tõestada selle koondumise põhjust. Samuti ei teata, mille alusel suurkoondust erinevates piirkondades läbi viiakse. Küll, aga on ühtne rivi ja uhke hoiak põhjuseks, miks teised liigid kokkusaamist vaatama kogunevad.

Koht ökosüsteemis

Naiskodukaitsjad annavad oma panuse ühiskonna kaitsesse läbi Kaitseliidu toetamise, liigikaaslaste harimise ning isamaaliste traditsioonide hoidmise.

Välislingid

Koduleht